

WSTĘP

Szanowni Państwo, oddajmy do Państwa rąk czwarty tom monografii wieloautorskiej „W trosce o bezpieczne jutro. Reminiscencje i zamierzenia”.

W rozdziale 1, zawierającym siedem opracowań, podejmujemy zagadnienia z zakresu *Wybranych prawnych i społecznych aspektów bezpieczeństwa narodowego i wewnętrznego*. W pierwszym opracowaniu Katarzyna Dojwa-Turczyńska oraz Irena Wolska-Zogata w pracy nt. *Wybranych zagadnień z zakresu wojsk obrony terytorialnej w opiniach internautów* prezentują wyniki własnych badań empirycznych, których celem była rekonstrukcja opinii internautów na utworzenie tej formacji wojskowej. W kolejnej pracy Damian Jarnicki w *Studium wymagań broni nuklearnej strategicznego dowództwa lotniczego USA na rok 1959* podejmuje zagadnienia trybu i specyfiki operacjonalizacji i konceptualizacji posługiwania się bronią atomową w okresie zimnej wojny. Marlena Lorek w pracy na temat zagrożeń bezpieczeństwa politycznego, całościowo ujmuje problem bezpieczeństwa i zagrożeń jakie mają wpływ na destabilizację działań politycznych. Bogdan Michailiuk w pracy *Ochrona ludności w wybranych państwach Unii Europejskiej* w sposób syntetyczny przybliży rozwiązania przyjęte przez Polskę, Czechy, Francję i Belgię. Z kolei Małgorzata Rejman-Karolewska podejmuje zagadnienia percepcji zagrożeń terrorystycznych. W części teoretycznej autorka prezentuje terroryzm i sposoby przeciwdziałania temu zjawisku, natomiast w części empirycznej przedstawia wyniki badań ankietowych w zakresie percepcji wybranych zagrożeń. Elżbieta Sawa-Czajka w pracy na temat *Prognozowania w stosunkach międzynarodowych* zwraca uwagę na fakt, że dla poprawnej prognozy, konieczna jest obserwacja trendów i znajomość historyczno-ekonomiczno-kulturowych aspektów omawianych zjawisk i procesów. Podkreśla jednocześnie, że coraz częściej w prognozowaniu stosunków międzynarodowych wykorzystuje się metody matematyczne i statystyczne. Julia Sowińska z kolei opisuje drogę, którą Unia Europejska przebyła, aby wypracować założenia na jakich pracę wywiadowczą mogły opierać kraje członkowskie. W pierwszej części artykułu opisane zostały pierwotne grupy i wspólnoty, które zajmowały się pozyskiwaniem, opracowywaniem i przetwarzaniem informacji. Druga część przedstawia poszczególne akty prawne oraz wspomina spotkania na szczytach oraz wnioski, jakie podczas nich wypracowano względem współpracy wywiadowczej w walce z terroryzmem. Celem opracowania Kariny Zawiejskiej jest odpowiedź na pytanie, czy samoobrona powszechna staje się wymogiem współczesności czy zapomnianą ideą, którą w przekonaniu aktorki należałoby rozpropagować poprzez krzewienie rzeczonyj idei, poprzez organizowanie specjalistycznych szkoleń, dzięki którym obywatele nabyliby umiejętności niezbędne w przypadku pojawienia się lokalnych zagrożeń.

Rozdział 2 *Bezpieczeństwo społeczne w kontekście ruchów migracyjnych* zawiera osiem opracowań. W pierwszym z nich, Małgorzata Gąsior podejmuje zagadnienia przyczyn wzrostu skali niekontrolowanej migracji przez Morze Śródziemne, wyspecyfikowaniu głównych morskich szlaków migracyjnych oraz portów wyjściowych; określeniu skali utonięć na morzu oraz przybliżeniu form zaangażowania społeczności międzynarodowej, mającej na celu walkę z niekontrolowaną migracją oraz przemytnikami ludzi. Marzena Kruk z kolei

przedstawia problematykę zarządzania migracjami i odniesienia jej do polityki bezpieczeństwa. Podkreśla, że współpraca różnych podmiotów, których celem jest pomoc migrantom na poziomie międzynarodowym i lokalnym są przykładem, że te działania z uwzględnieniem różnych narzędzi i metod zarządzania mogą stanowić komplementarne i spójne działania. Sabina Olszyk w swoim opracowaniu zwraca uwagę na fakt, że kryzys uchodźców, zwany też kryzysem migracyjnym stał się, na przestrzeni ostatnich kilkunastu miesięcy, ważnym tematem dyskursu w państwach europejskich, w tym także i w Polsce. Spowodowany masowym, nielegalnym napływem do krajów Unii Europejskiej ludności spoza Europy, wygenerował konieczność odpowiedzi na podstawowe pytania: czy nowi przybysze to uchodźcy czy imigranci?, czy i w jakiej liczbie należy dokonać ich rozmieszczenia w poszczególnych krajach Europy? Artykuł stanowi próbę odpowiedzi na te pytania. W następnej pracy Marek Pogonowski opisuje zadania kluczowych organizacji o charakterze międzynarodowym działających na kontynencie europejskim, których przedmiot działania ukierunkowany jest na zaspokajanie potrzeb społecznych, poprzez tworzenie w tym zakresie odpowiednich regulacji. W pierwszej kolejności omawia funkcje Unii Europejskiej, która wraz z Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej, tworzy ramy koordynujące systemy zabezpieczenia społecznego państw członkowskich, a następnie rolę Rady Europy oraz Międzynarodowej Organizacji Pracy. W artykule Michała Andrzeja Tuszyńskiego-Sikory dokonano przeglądu rozwiązań prawnych wobec poważnego problemu, jakim było ułożenie sprzyjających państwowości relacji z licznymi mniejszościami zamieszkującymi terytorium RP a także stworzenie długofalowych mechanizmów hamujących nacjonalizmy i partykularne interesy, mogące stanowić zagrożenie dla odrodzonego państwa polskiego. W pracy przeanalizowano normy konstytucyjne, ustawowe, a także akty prawa międzynarodowego, dotyczące analizowanej materii. Jednocześnie, poddano ocenie zastosowane rozwiązania prawne, jak i całościową skuteczność działań organów władz państwowych przez pryzmat zapewnienia bezpieczeństwa państwu. Praca Štefana Galla oraz Miroslava Kelemena stanowi próbę opracowania zjawisk nietolerancji, dyskryminacji i ekstremizmu w szkołach ponadgimnazjalnych miasta powiatowego. Jaroslav Jevčák oraz Miroslav Kelemen podejmują z kolei zagadnienia znęcania się w obszarze szkolnictwa. Natomiast Cezary Pawlak i Jolanta Cichosz poruszają kwestię terroryzmu jako narzędzia do osiągnięcia celów, zwłaszcza politycznych i ideologicznych. Próbuje również zaakcentować potrzebę przeciwdziałania współczesnemu terroryzmowi, które powinno skupiać się przede wszystkim na analizie przyczyn jego istnienia, a w mniejszym stopniu na walce ze skutkami.

Rozdział 3 *Psychospołeczne wyzwania współczesności w obszarze bezpieczeństwa zdrowotnego* zawiera sześć opracowań. Iga Leszczyńska podejmuje zagadnienia z zakresu bezpieczeństwa socjalnego. Zwraca uwagę na fakt, że w roku 2016 zostały wprowadzone zmiany, które wpływają właśnie na bezpieczeństwo socjalne. Celem pracy jest sprawdzenie czy zmiany, które już zaszły i zachodzą, są rzeczywiście pozytywnymi zmianami, czy są rzeczywistą szansą dla ludzi młodych. Z kolei Daria Semenik i Łukasz Weyer zwracają szczególną uwagę na znaczenie czynników biologicznych i psychologicznych w próbach wyjaśnienia czynów kryminalnych. Przedstawiają najważniejsze koncepcje i wyniki oryginalnych badań, starających się wyjaśnić owe zjawisko oraz wskazują na dalsze kierunki rozwoju tej dziedziny. Janusz Ziarko charakteryzuje

z kolei kompetencje społeczne pracowników w kontekście wymagań związanych z bezpieczeństwem w środowisku pracy. Zwraca uwagę na składowe tych kompetencji i ich znaczenie dla bezpiecznego funkcjonowania człowieka w środowisku pracy. Dokonuje również analizy oferty edukacyjnej szkół wyższych w zakresie proponowanych studentom kompetencji społecznych i skonfrontowała ją z wymaganiami rynku pracy. Wskazuje jednocześnie na potencjalne działania szkół wyższych na rzecz dostosowania efektów uczenia się kompetencji społecznych w zakresie bezpieczeństwa pracy. Anna Kardasz w artykule *AIDS jako choroba cywilizacyjna. Wyzwania i zagrożenia* zwraca uwagę na fakt, że AIDS jest chorobą cywilizacyjną, której zasięg jest ogólnoświatowy. Działania podejmowane przez ludzkość takie jak programy profilaktyczne i leczenie antyretrowirusowe mogą przyczynić się do zmniejszenia epidemii. Autorka podkreśla, że są one konieczne, ponieważ rozprzestrzenianie się zakażenia może prowadzić do kryzysu społecznego, demograficznego, a nawet zagrożenia bezpieczeństwa danego państwa. Roman Krawczyński podejmuje zagadnienia z zakresu agresji w sferze publicznej, Autor podkreśla fakt, że w obszarze bezpieczeństwa człowieka nie maleje znaczenie zagrożeń dla bezpieczeństwa w sferze publicznej. Zagrożenia te wynikają zarówno z działania jednostek jak i grup ludzkich. Pomimo ogromnego postępu cywilizacji i nowych osiągnięć w dziedzinie nauki i techniki, to człowiek często pozostaje najważniejszym czynnikiem decydującym o jakości życia i poziomie zagrożeń w sferze publicznej. Koncentrowanie uwagi na zagrożeniach wynikających z działań jednostek i grup ludzkich w sferze publicznej, ciągle pozostaje jednym z istotnych zadań ochrony przed zagrożeniami. Ochrona przed zagrożeniami nieustannie wskazuje na potrzebę profilaktyki i działań zapobiegawczych prowadzących do minimalizowania problemów w tej sferze ludzkiego życia. Celem artykułu Łukasza Pilarza jest przedstawienie problematyki poświęconej zasadzie zakazu komercjalizacji embrionów i ciała ludzkiego w prawie międzynarodowym publicznym. Autor odwołuje się do podstawowych regulacji prawa międzynarodowego publicznego w szczególności do Konwencji o biomedycynie oraz regulacji soft law. Pojęcie komercjalizacji ciała ludzkiego rozważane jest w kontekście wykorzystywanie ciała ludzkiego do celów naukowych, dydaktycznych, transplantacyjnych, natomiast jeśli chodzi o embriony ściśle w kontekście szeroko rozumianych działań w zakresie sztucznej prokreacji. Powyższe rozważania zostały wzbogacone o uwagi filozoficzno-prawne w zakresie statusu embrionów i części ciała człowieka w kontekście możliwości ich komercjalizacji.

Rozdział 4 opracowania na temat *Bezpieczeństwa żywności i żywienia – szanse i zagrożenia*, zawiera pięć opracowań. W pierwszym z nich Antoni Dardziński omawia problem substancji dodawanych do produktów żywnościowych, wskazując, że żywność jest głównym elementem, obok higienicznego stylu życia pomagającym w osiągnięciu i zachowaniu bezpieczeństwa zdrowotnego społeczności. W następnym artykule Agnieszka Skwarek i Mirosława Karpińska-Tymoszczyk przedstawiają definicję, krótką historię i przykłady probiotyków. Autorki zwracają uwagę na fakt, że korzystny wpływ ich regularnego spożywania na zdrowie człowieka potwierdzony został przykładowymi badaniami naukowymi. W artykule omówiono także dawkowanie szczepów probiotycznych oraz zwrócono uwagę na konieczność nadzorowania bezpieczeństwa ich stosowania, ze względu na zagrożenia i problemy związane z nadmierną ich konsumpcją. Z kolei Marta

Turło i Dorota Nałęcz w artykule *Bioinformatyczne metody oceny ryzyka występowania alergii krzyżowych pomiędzy białkami żywności* wskazują na istotność problemu występowania zjawiska reaktywności krzyżowej między białkami żywności. W celu zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego żywności zwrócono uwagę na konieczność podawania w nowym sposobie oznaczania składników alergennych informacji o możliwości zajścia alergicznych reakcji krzyżowych. Niniejszy artykuł przedstawia możliwości zastosowania dwóch programów komputerowych (AllerHunter i AllergenOnline), stosowanych do szybkiego przewidywania ryzyka wystąpienia reakcji krzyżowych między białkami alergennymi żywności, na przykładzie alergenu orzecha laskowego Cor a 9. Ze względu na wysokie koszty badań klinicznych omówione programy stanowią pomocne narzędzie do szacowania potencjalnej alergii krzyżowej. Małgorzata Źródło-Loda podejmuje zagadnienia z zakresu *funkcjonowania systemu wczesnego ostrzegania o niebezpiecznej żywności i paszach w Unii Europejskiej*. Autorka zwraca uwagę na fakt, że bezpieczeństwo żywności i ochrona zdrowia konsumentów jest jednym z priorytetów Unii Europejskiej. Istotną rolę w funkcjonującym systemie bezpieczeństwa żywności odgrywa System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach RASFF. Działa on na zasadzie sieci wymiany informacji pomiędzy poszczególnymi członkami. Wszelkie informacje o zagrożeniach dotyczących środków spożywczych i pasz oraz wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością są przesyłane do pozostałych państw członkowskich. Dzięki temu możliwe jest wczesne zapobieganie zagrożeniom oraz niezwłoczne podejmowanie działań zaradczych w tym zakresie. W kończącym rozdział opracowaniu Piotr Mocek podejmuje problematykę oceny aktualnie funkcjonującego systemu zarządzania bezpieczeństwem żywienia ludności w barach szybkiej obsługi na przykładzie sieci restauracji firmy AmRest Holdings SE. Dzięki uzyskanym informacjom o stosowaniu się pracowników do obowiązujących standardów dotyczących bezpieczeństwa żywności oraz uzyskanie informacji o skuteczności ich kontroli jak również przeprowadzonym ankietom wśród klientów restauracji Pizza Hut, KFC i Burger King autor sugeruje wprowadzenie kilku korekt i koniecznych zmian, które mogą wpłynąć na poprawę funkcjonowania systemu zarządzania bezpieczeństwem żywienia w odniesieniu do obowiązujących przepisów prawnych oraz norm zarówno krajowych jak i wspólnotowych. W artykule wykorzystano do tego celu takie narzędzia badawcze, jak: badania ankietowe, listę kontrolną i analizę SWOT.

Serdecznie zapraszamy do zapoznania się z prezentowanymi opracowaniami. Liczymy, że różnorodne treści będące przedmiotem niniejszego tomu spotkają się z Państwa szerokim zainteresowaniem.

Ewa MISTERSKA